Święty Tomasz z Akwinu, znany jako „Doktor Anielski”, jest jedną z najbardziej wpływowych postaci w historii teologii katolickiej. Jego ogromny dorobek intelektualny obejmuje zarówno podstawowe kwestie filozoficzne, jak i złożone debaty teologiczne. Wśród jego mniej znanych, lecz historycznie istotnych dzieł znajdują się rozważania na temat Mahometa i islamu. Niniejszy artykuł bada kontekst historyczny, treść i aktualność tych pism, oferując głęboką, ale przystępną analizę, która ma na celu oświecenie i duchowe prowadzenie czytelników.

Historyczny kontekst Świętego Tomasza i islamu

Święty Tomasz żył w XIII wieku, w czasie intensywnych kontaktów między światem chrześcijańskim a muzułmańskim. Wyprawy krzyżowe, wymiana kulturowa i konflikty terytorialne stworzyły przestrzeń, w której chrześcijaństwo i islam spotykały się nie tylko militarnie, ale także intelektualnie.
W tym kontekście Tomasz miał dostęp do łacińskich tłumaczeń filozoficznych i teologicznych dzieł islamskich, zwłaszcza autorów takich jak Awicenna i Awerroes. Te wpływy, w połączeniu z ekspansją islamu na terytoria wcześniej chrześcijańskie, skłoniły Doktora Anielskiego do refleksji nad postacią Mahometa i doktrynami islamu.

Krytyka Mahometa i islamu przez Świętego Tomasza

W swoich pismach, zwłaszcza w *Summa Contra Gentiles*, Święty Tomasz podejmuje temat islamu z perspektywy apologetycznej, broniąc wiary chrześcijańskiej wobec innych religii. Jego główne krytyczne uwagi koncentrują się na trzech kluczowych aspektach:

1. Autorytet Mahometa jako proroka

Tomasz kwestionuje autentyczność Mahometa jako prawdziwego proroka, argumentując, że jego przesłanie nie opiera się na oczywistych znakach Bożych, takich jak cuda, lecz na sile militarnej i ekspansji terytorialnej. Według Tomasza prawdziwy prorok musi potwierdzić swoje przesłanie nadprzyrodzonymi czynami, które jednoznacznie wskazują na ich boskie pochodzenie.

2. Charakter objawienia koranicznego

Doktor Anielski zauważa, że Koran łączy elementy wcześniejszych religii, takich jak judaizm i

chrześcijaństwo, i argumentuje, że ta synteza brakuje teologicznej spójności. W jego opinii objawienie powinno być konsekwentne i odzwierciedlać boską doskonałość, czego nie dostrzega w islamie.

3. Normy etyczne i prawne islamu

Tomasz krytykuje także niektóre zasady etyczne i prawne islamu, które w jego czasach postrzegano jako zbyt pobłażliwe w kwestiach moralności seksualnej i stosowania przemocy. Porównuje te nauki z chrześcijaństwem, które, jego zdaniem, podnosi godność człowieka i dąży do duchowej doskonałości.

Teologiczne znaczenie jego pism

Chociaż krytyka Świętego Tomasza odzwierciedla jego historyczny kontekst, zawiera również elementy o trwałej wartości dla współczesnego dialogu międzyreligijnego i apologetyki.

1. Poszukiwanie prawdy

Tomasz podkreśla, że prawda nie boi się dialogu i że badanie twierdzeń innych religii z intelektualną rzetelnością jest kluczowe. Jest to szczególnie istotne dziś, w świecie charakteryzującym się religijnym pluralizmem.

2. Rola rozumu i wiary

Jednym z wielkich osiągnięć Tomasza jest jego przekonanie, że rozum może i powinien służyć wierze. Jego analizy islamu pokazują, jak używał racjonalnych argumentów do obrony wiary chrześcijańskiej, nie opierając się wyłącznie na objawieniu.

3. Jedność ludzkości pod Bogiem

Mimo krytyki islamu Tomasz nie wyklucza idei, że muzułmanie, jak wszyscy ludzie, poszukują Boga. Jego teologia sugeruje, że każde szczere poszukiwanie prawdy może ostatecznie prowadzić do Chrystusa.

Znaczenie i symbole w historii Mahometa według Tomasza

Tomasz interpretuje elementy życia Mahometa i islamu jako symbole teologiczne, które w jego opinii podkreślają konieczność prawdziwego objawienia w Chrystusie:

- **Ekspansja militarna islamu** symbolizuje, według Tomasza, pokusę dążenia do ziemskiej władzy zamiast do wiecznego zbawienia.
- **Hybrida natura Koranu**, czerpiąca z innych religii, jest postrzegana jako symbol ludzkiego poszukiwania boskości, ale bez pełni objawienia w Chrystusie.
- **Centralność prawa islamskiego** odzwierciedla, w opinii Tomasza, skłonność do ludzkich i praktycznych trosk, w przeciwieństwie do duchowej pełni oferowanej przez łaskę chrześcijańską.

Praktyczne zastosowanie dziś

Studium pism Świętego Tomasza o islamie może inspirować nas na różne sposoby we współczesnym kontekście:

1. Zaproszenie do pełnego szacunku dialogu

Choć krytyczny, Tomasz dogłębnie badał islam, przypominając nam o znaczeniu poznawania i rozumienia innych religii przed wydawaniem sądów.

2. Obrona wiary we współczesnym świecie

W pluralistycznym społeczeństwie chrześcijanie są wezwani do dawania świadectwa swojej wierze z miłością i jasnością, na wzór intelektualny Świętego Tomasza.

3. Poszukiwanie prawdy jako droga do Boga

Zaangażowanie Tomasza w poszukiwanie prawdy inspiruje nas, by nie obawiać się trudnych pytań ani dialogu międzyreligijnego, ufając, że każda prawda pochodzi od Boga.

Wniosek

Pisma Świętego Tomasza z Akwinu o Mahomecie i islamie, choć osadzone w specyficznym

kontekście historycznym, pozostają cennym źródłem refleksji nad relacjami między chrześcijaństwem a islamem. Zachęcają nas do obrony naszej wiary z rozumem i miłością, do pokornego poszukiwania prawdy i dostrzegania w każdym człowieku, niezależnie od jego religii, dziecka Bożego.

W czasach napięć religijnych i kulturowych nauki Świętego Tomasza mogą służyć jako duchowy przewodnik, przypominając nam, że naszą ostateczną misją jako chrześcijan jest być światłem świata i solą ziemi.